

številni koroški grabni, od lepenskega in remšeniškega do tistega, ki se pod Obirjem vleče proti Kortam. — Seveda ni brez televizije nič; bila je tudi tu — v podobi majhnega, vendar delavnega moštva dveh snemalcev, ki ju je vodila mlada in čedna Korošica, študentka zgodovine in teologije v Gradcu, zdaj pa na poletnih vajah iz novinarstva. Doma je bila le malo bolj spodaj, iz Bele; še iz otroških let je vedela za ljudsko pripovedko o tem, kako se je za časa turških bojev sem gor zateklo okoliško prebivalstvo, kako je turška nadloga silila za njim, kako je potem, ko so nesrečniki v hudi stiski vztrajno molili k svetemu Lenartu, nenadoma legla megla na pokrajino, kako jih je skrila, preganjavce pa je v njeni nepreglednosti prisilni vodnik pripeljal do skalnega spodmola, v katerega so potem vsi popadali. Zgodbo mi je najprej povedal in potem gospodično tudi predstavil **Slavko Mežek**, zanesenjak, ki hodi sleherni teden iz Žirovnice na naši strani v Železno Kaplo vadit različne zборе.

Če odpišem ves ta žegnanjski hrum in šum, je celotna podoba bila skladna s civilizacijo svetega Lenarta: tudi tiho sporočilo ljudske pripovedke — o zavetni samoti in varnosti lenarških krajev in zakotij in o tem, kako stari, prijazni in ljubeznivi svetnik drži roko nad vsemi nesrečniki tega sveta. Najprej pa so se sem brčkone zatekli možje, ki so bogve kako pretentali oblasti, si sneli verige in okove z nog in rok, tudi raz vrat, pobegnili, odvrgli breme prenaseljenega sveta, vse brezštevne težave in nadloge ter si tukaj postavili streho za preostanek življenja. Kdo neki pa bi zapravljaj čas, da bi jih iskal in preganjal še tu, v tej strašni oddaljenosti! Pokorili so se za stare grehe, če so si jih res kaj nabrali, stregli potrebi po samoti in tišini, premišljevali večnost in čudni človeški vrtljak, ki so mu komaj komaj ušli, nabirali koreninice, maline in lovili živali, kuhali čaj iz žeganega studentca, zraven pa častili svetega Lenarta, da je tako zelo usmiljen z njimi. Kaj dosti več svetnih

užitkov v teh mokrih, skritih osojah skoraj ne more biti. Ob hiši rasteja sicer dve prastari, v glavnem suhi, lišajasti češnji, ki zorita nekaj skromnih koščic, odetih v rdečkasto kožico, šele zdaj, v avgustu. Ni da bi jih jedel, žganja iz njih ni moglo nastati nič, mogoče da se je dala skuhati kakšna grizasta, rožnata voda kislega okusa. V senčnem kraju smo, 1300 in več metrov visoko. Češnji stojita bolj zato, da je vsaj po besedi sadje pri hiši.

Nekako blizu so mi ti daljni, neznani Lenartovi možje.

— Vsake toliko se v civilizaciji oglasi in celo do velike glasnosti povzdigne misel o težavnosti življenja, ki nam je dano. **Stritar** je zelo rad ponavljal stare mislece, da se z jokom rodimo in z jokom umremo, in tudi stari Grki so se čudili, kako more nastati sploh kaj pametnega iz nas, ko pa se rodimo tam nekje med odpadno vodo in odpadno hrano. Zakaj bi se torej mučili in pehali, zakaj trudili in se silili, na koncu ne odnesemo ničesar s seboj — še slave in časti ne; te pravzaprav še najmanj! Nedaleč od tod je stara koroška modrost bukovniku prišepnila eno najlepših in najbolj modrih pesmi — o rojstvu, o tem, kako se rodimo nagi in bosí, nič si ne moremo pomagati, samo mater kličemo na pomoč! Oho, si poodičam, brez filozofije! Od filozofije je ta svet bolan!

Ko se potem po cmizasti podolševski stezi vračam pod Strevčevim vrhom proti meji, dojdem prijazno in samotno maševalko, ki se tudi vrača na sončno stran: tam živi od rojstva naprej. Vse mogoče premeljeva, niti opaziva ne, da na meji ni več žive policijske duše, ki bi naju morebiti povprašala za dokumente; čudiva se džipu, ki je po kozji stezi pripelel nepredstavljivo visoko. »Ta pa ni od nas,« reče, »ta ga je zadel na tomboli, drugače bi se mu ga zdelo škoda.« Slehera stvar ima pač ceno, razen če jo dobiš zastonj. — Kar tjavendan zinem in me je še tisti hip sram »izvirnosti«: »Lepo je, lepo je tukaj, ko vsak dan gledate Raduho, Olševo, Ojstrico na drugi strani, vse te vrhove; življenje pa ni lahko, kaj?« »Čujte,« reče, »saj res ni lahko, preživi pa se koj; posebno zdaj, ko je cesta (cesta je vendar za bogpomagaj, preobjedeno pomislím), letos sem se že dvakrat peljala v Luče, mi je všeč; lepe so Luče.« Meni pa se zdijo že Luče »daleč od ponorelega sveta«. Tu v Olševi je vsaka kmetija malo v samoti in v okrilju svetega Lenarta; in še ne vedo ne, da je tako.

Malo potem, ko me moja Podolševka zapusti, se še enkrat ustavim. Škoda se mi zdi pogledov noter proti Velikemu vrhu nad Robanovim kotom, Ojstrici, Planjavi, ki jo že preplavljajo megle, na Brano in Rinke, na prosorno modrikasti prostor v Logarski dolini in Matkovem kotu, na temno globino, ki leži pod nogami do Radohe, na jasne, travnoskalnate strmalí Olševe, na Hudo in Strevčevo peč in na prijazno cerkvico Svetega Duha, ki se tako zelo tišči tal, da je ne bi odnesel veter. Škoda se mi zdi, da bi prehitro odšel. Čez zrele trave in poletno cvetje nese pogled in se ob tem spomnim, da je bila tudi zaolševska cerkvica od zunaj prepasana z Lenartovim simbolom, z verigo, malce nenavadno sicer, kot bi bila narejena iz preprostih rigeljcev, in tudi samo s tistih strani, koder se vidi, pa vendar, bila je — zaprta in zaklenjena v svojo samoto.

Sonce tone

VERA PIPAL

*Sonce zahaja.
Tone za Rinke.
Dan je končan.
Le še en žarek
vrhove obsije,
a še ta žarek
hitro se skrije.
Dan je končan.
Sonce pa tone
in tiho zatone.*

*Zjutraj bo vstalo,
vas spet obsijalo.
Vrhovi mogočni —
rojen bo nov dan!*